

Balassagyarmati beszélgetések

A közvélemény – irányítú

Minden régi kisvárosunknak megvan a maga egyéni arca, hangulata. Érdekes volna az összehasonlítás, melyiknek mi a varázsa, miben különbözik a többi kisvárostól. Balassagyarmaton tünődöm ezeken a dolgokon, miközben tiszta, szép utcáit járom a fényes őszben. Ebben a városban például úgy érzem olykor, mintha a magyar közigazgatás múzeumában járnék. Megállok a régi megyeháza előtt, olvastatom a márványtáblákat. Itt hivatalnokskodott Madách Imre, Mikszáth Kálmán. Majd 1919-ben itt működött a megyei direktorium... Mondják is, hogy hivatalnokváros volt. Lehetett, hiszen alig volt több 10 ezer lakosnál, s egykoron Nógrád megyei székhelye a város. Minden megyei hivatal itt székelte 1950-ig. Valójában ennek a múltnak is része van abban, hogy most itt vagyok. A mai közigazgatás egyik kulcskérdéséről, a közvélemény érvényesüléséről akarok érdeklődni. Úgy gondolom, hogy az itteni háttérből élesebben kirajzolódna mai közigazgatásunk új vonásai.

Hang és sorrend

Három jogászemberrel beszélgetek a városi tanácsnál: dr. Petrik János vb-titkárral, dr. Rónai Ottó igazgatási osztályvezetővel, s dr. Abay-Nemes Gyula szervezési osztályvezetővel. Kiindulási pontunk államigazgatási folyóiratunk egyik közeli számanak címe: dr. Papp Ignác tollából: „Közvélemény, információ, közigazgatás.” Ez a tudományos igényű írás mindenekelőtt a közvélemény sajátosságait elemzi. Megállapítja többek között, hogy „megkülönböztethető uralkodó és nem uralkodó közvélemény”. Hogy a közvélemény időben gyorsan változó, esetenként lehet hirtelen, felületes, szubjektív jellegű. Lehet továbbá szervezett vagy szervezetlen. Mindenesetre: „A közvélemény ismerete... hasznos az állami, a közigazgatási tevékenység, illetve a döntés szempontjából is... Megállapítható azonban, hogy a közvélemény ismeretében sem lehet mindenfajta igényt kielégíteni...” MASHelyt: „Az állampolgároknak elegendő információval kell rendelkezniük ahhoz, hogy véleményét mondjanak, vagy mondassanak a közigazgatás munkájáról.”

Kéréssem vendéglátóimhoz, hogy próbáljuk ezeket az elméleti igazságokat a helyi gyakorlati közigazgatással szembesíteni.

— Kezdjük ott, hogy Balassagyarmat már régóta nem az a hivatalnokváros, ami volt — mondja a vb-titkár. — Nem azért, mert már nem megveszékely. Az iparosítással formálódott át. A lélekszám idestova elérte a húszezret, s a helyi munkásság mintegy ötezer főt számlál. Változott tehát, megújult a város. Ebben a folyamatban pedig kezdettől a közvélemény hangja érvényesül. — Hogyan?

— Nyílt kérdés volt például, hogy milyen sorrend szerint építkezünk — mondja dr. Rónai Ottó osztályvezető. — Az első időkben, ahogy az iparosítás kiteljesedett, az volt a közvélemény hangja, hogy mindenekelőtt lakások keljenek. Minél több lakás... Az úgynevezett kapcsolódó beruházások: gyermekintézmények, üzletek — ráérnek. Számítsuk 1965-től, azóta öt éves tervenként mintegy 1000 ilyen-olyan lakás épült. Következésképp most változott a közvélemény: gyereink a bölcsődékkel, óvodákkal, iskolákkal! Jóllehet, ma is van 1000 lakásigénylő. Am éppen az uralkodó közvélemény nyomására kell most már a gyermekintézmények számát fejleszteni.

Közbeszól dr. Abay-Nemes Gyula osztályvezető, hogy véleménye szerint az emberek általában itt, Balassagyarmaton sem tudják pontosan a tanácsi költségvetés és a fejlesztési alap összegszerű adatait. A többség az ilyen számokat illetően feledékeny. Nagyon is tisztában vannak azonban — s ez már általános érvényű — a valóságos helyzettel. Vagyis: a gondokkal, a lehetőségekkel. A többség igenis tudja, hogy ma a város óvodai ellátását, vizsgáztatását, egészségügyi helyzetét kell javítani, s ezután következnek a további lakásépítések. Ez a szükségszerű sorrend. Tudják tapasztalatból és a városi vezetés folyamatos információiból.

Fontos tényezők

A lakosság tájékoztatásának számos formájáról hallok, amelyeket felesleges volna itt részletesen ismertetni. Van negyedévenként megjelenő újságformátumú „krónika”, helyi tanácsrendeléseket ismertető nyomtatott jogtanácsadó füzetsorozat, s vannak különböző beszámolók, fórumok, rétegtalálkozók és így tovább. A lényeg az, hogy a tanács tájékoztat, s egyszersmind a közvéleményről is tájékozik. Végső döntés ezután születik.

— Minden tanácsrendeletünk széles körű vitára bocsátjuk — magyarázza az igazgatási osztályvezető. — Volt például, amikor az állattartást szabályoztuk. Településünk meglehetősen zárt, lakótelepeinken örvendően sok a kicsi gyerek. Nagyon szigorú rendeletet hoztunk. Tömeges állattartást seholl sem engedélyezünk. Lakótelepeken, emeletes házakban még kutyatartást sem. Kívétel néhány indokolt eset. A húzállatokat illetően felmerültek ellátási kérdések... A kutyák ügyében számos tiltakozás, többek közt az etbenyésztek egyesülete részéről is. Ama bizonyos uralkodó közvélemény szerint azonban úgy kellett döntenünk, ahogyan döntöttünk.

Megemlítem, hogy a folyóirat cikke több tényezőt sorol fel, amelyek esetenként a közvéleményt meghatározzák. Vegyük csak azt,

hogy életkor szerint is lehetnek eltérések. Kérdelem, hogy ez például nem vezet-e útközésekhez.

— Mondhatok gyakorlati példát — felel a vb-titkár. — Az Ipoly holtágának közelében mocsaras terület alakult ki, feltöltése mindenképp indokolt. Van azonban egy másik terület, az úgynevezett Nyírjesi rész, gyönyörű fenyes, tavas völgy, ahol nagyszerű sportolási, üdülési lehetőségek vannak. A városi vezetés ez utóbbi fejlesztését vette előbbre. Mert a szélesebb közvélemény, zömmel az ifjúság, ezen az oldalon állt...

Amit diktál

— Mindig biztosak benne, hogy döntéseik valóban az uralkodó közvélemény alapján állnak? — kérdelem tovább.

— Többnyire — mondja a titkár. — A közvélemény igénye szerint vásároltunk egyik óvodánk szomszédságában egy házat, így akartuk bővíteni a helyeket. Döntésünk helyességét bizonyította, hogy jöttek az emberek az épület átalakításában segíteni. Vagyis: a lakosság nemcsak az igényeivel jelentkezik, hanem a kérések megvalósításában is közreműködik. Minél „hangosabban” kér valamit a közvélemény, tapasztaljuk, hogy annál nagyobb lesz később a társadalmi segítség... Ehhez csak annyit: tavaly több mint hétmillió forint volt a városban a társadalmi munka értéke.

Esetek sorát hallok még, hogy mennyire meghatározó a közvélemény. Két koszmát is említenek, amelyeket — a vendéglátó vállalat minden tiltakozása ellenére — megszüntettek. Mert így kívánta a közvélemény. Előfordult a Leninről elnevezett lakótelepen — magyarázzák —, hogy a kiskereskedelmi vállalat úgynevezett tanboltot akart építeni, amely később valami presszóféle is lett volna. Már elkészült az alapozás, amikor megszólalt a közvélemény: nem kell ilyen üzlet, elcsúfítaná a környéket, amellyel ellátási szempontból sem indokolt. Le kellett állítani az építkezést. Az elkészült betonlapon nagy szabadtéri sakkterület lesz. Valamire mégiscsak fel kell használni...

— A tanácsuléseinken általában 10—15 interpelláció hangzik el — jegyzi meg az igazgatási osztályvezető.

— Nem érzik olykor nyomásznak a közvélemény szorítását a város tisztségviselői? — kérdelem végül.

— Ellenkezőleg — mondja a vb-titkár. — A közvélemény nélkül semmire sem mennénk. Hogyan is tudnánk a „néphatalmi megvalósítva” dolgozni, ha nem hallanánk a közösség követelését? Nekünk éppen hogy a közvélemény diktálja, mikor, mit kell tennünk. Ha rábizzuk magunkat, ritkábban tévedünk...!

D. Kiss János

A bejelentések sorsa

A gazdálkodás rendje, a társadalmi tulajdon védelme

Hiány és többlet — Vizsgálat után vádirat

A közérdekű bejelentések intézéséről törvény rendelkezik. A panaszosok általában a népi ellenőrhöz és a tanácsokhoz küldik el észrevételeiket. Megyei tudósítók a bejelentéseket követő vizsgálatok tapasztalatairól adnak számot.

Kevesebb közérdekű bejelentés érkezett Békés megyében a népi ellenőrzési bizottsághoz és a tanácsokhoz is az ideiglenes első felében. A korábbi tapasztalatokkal ellentétben számottevően csökkentek a névtelen bejelentések. A népi ellenőrök figyelmét a legtöbbször a gazdálkodás hibáira hívták föl. Egy bejelentés nyomán indult vizsgálat a Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalatnál például búzából 52 vagon hiányt, szójaból pedig 23 vagonnyi többletet tárt föl. A hiányt a gondatlan tárolás okozta, de hozzájárult az is, hogy a különféle tápokba nem keverték elegendő mennyiséget. A többlet a hibás mérésből, a figyelmetlen átvételből származott. Az ügyet még nem zárták le, további vizsgálatra átadták a Gabonaiipari Trösztnek. Ugyancsak közérdekű bejelentés vezetett egy visszaélés-sorozat felfedezéséhez a Gyulai Kötőipari Vállalatnál. Az üzemben nem tudtak folyamatosan munkát adni a bedolgozóknak, ezért csak szóban állapodtak meg velük, s így többen munka nélkül jutottak nyugdíjalaphoz és gyermekgondozási segélyhez. A NEB a közelmúltban lezárta az ügyet: hét vezető beosztású dolgozót vontak feyelmileg felelőségre, és több mint 50 ezer forint bírságot róttak ki.

A tanácsoknál jó néhányan tetek panaszt kisajátítással kapcsolatban.

Fejér megyében is kevesebb közérdekű bejelentés érkezett a Népi Ellenőrzési Bizottsághoz, viszont erőteljesen gyarapodott a panaszok száma a tanácsoknál. Az első félévről számon tartott csaknem ezer bejelentésnek jóval több mint a harmegyede a tanácsi szervekhez, elsősorban a városi és a községi testületekhez érkezett.

A népi ellenőrök tapasztalatai szerint egyébként már három esztendeje fogynak a közérdekű bejelentések, a lakóterületi fórumok tevékenyebb válasának is betudható viszont, hogy a tanácsokhoz mind több közérdekű bejelentés érkezik. A legutóbbi székesfehérvári városkörzeti tanácskozás után például több mint 200 közhasznú bírálatot juttattak el az illetékesekhez. A főként a városépítési és kommunális hiányosságokkal foglalkozó bejelentéseknek csupán egytizede bizonyult alaptalannak.

A hajdú-bihari tapasztalatok alapján elmondható, hogy mind a népi ellenőrhöz, mind a tanácsokhoz már évek óta körülbelül azonos számban érkeznek közérdekű bejelentések. A megyében nem fogyatkozott meg a névtelen levélírók száma, megközelítően minden második bejelentés alól hiányzik az aláírás. A NEB figyelmét legtöbbször a gazdálkodással kapcsolatos visszaélésekre, az árullatás nehézségeire és a társadalmi tulajdon

károsítására hívták fel. Feljelentették a hajdúnánási Fa-, Fém- és Építőipari Szövetkezet elnökét, valamint faipari üzem vezetőjét. A közérdekű bejelentés alapján végzett népi ellenőri vizsgálat ugyanis nagyobb vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelést állapított meg. Az esetből bűnyű lett, és a vádirat szerint a szövetkezet elnöke az ERDERT-telepeken megvásárolt faanyagból asztalosüzemükben épülő házakhoz készítettett ajtókat és ablakokat. A vizsgálatnál még az is kiderült, hogy a házat tulajdonképpen a szövetkezet dolgozói építették „kalákában”.

Szolnok megyében az első felében több mint 1400 közérdekű panasz érkezett a tanácsokhoz. Dr. Kuti György, a megyei tanács titkára tudósítónknak elmondta, hogy a bejelentések zöme a tavasszal megrendezett falugyűlések után érkezett, és kivizsgálásuk bizonyítja: mindenkor csakugyan közérdekűek voltak. Sokan kifogásolták a kisebb települések kereskedelmi ellátását — joggal. Kevés az üzlet, kicsi az alapterület, későn érkeznek az alapvető árucikkek.

A zugalmérők ellen tett panaszokat, feljelentéseket a megyei tanács a pénzügyorséggel közösen deríti fel. Szigorúan járnak el a zugkocsárosokkal szemben, nem ritka az ötezer forintos bírság.

A közérdekű bejelentések közül a legtöbb a szolgáltatások fogyatékságaival foglalkozik, de panaszokdnak az ingatlankezelő vállalatok munkáira is. A vizsgálatok általában azt derítik ki, hogy nem hanyagságból szenvednek késedelmet a javítások, hanem kevés a munkás, és sem a szolgáltatók, sem az ingatlankezelők nem győzik a feladatokat.

Vas megyében megsaporodtak a közérdekű bejelentések. Tavaly az első félévben a megyei NEB 38 bejelentést, az idén viszont 59-et vizsgált ki. A panaszok egyharmada a jogszabályokkal vagy a szocialista gazdálkodás elveivel ellentétes magatartásra hívta föl a figyelmet. Az egyik vállalat főkönyvelője például a Balaton mellett épülő villájához a vállalati anyagot vállalati gépkocsival szállította. Tizennyolc ezer forint kártérítésre kötelezték, s természetesen a büntetőjogi felelősségrevonás sem marad el. Közérdekű bejelentés nyomán lelepleződött le az EPFU-telepen is a társadalmi tulajdon károsítása. Az épület bontását végzők ugyanis az építőanyagokat vagy saját zsebre adták el, vagy maguk használták föl. A vállalat körülbelül 40 ezer téglá árával károsult.

A megyében tavaly ismeretterjesztő előadásokat tartottak a közérdekű bejelentésekről szóló törvényről. A jó propagandának köszönhető, hogy nőtt a bejelentések száma.

Apróbb cseppekben több permetlé

Kísérleti permetezés — repülőgéppel

Heves megyei tudósítónktól. A hazai és a külföldi erdészeti szakemberek körében nagy figyelmet keltő kísérleteket végeztek a napokban a MEM Növényvédelmi és Aarotechnikai Központ, a Repülőgépes Szolgálat, valamint az Erdészeti Tudományos Intézet munkatársai Eger és Kerecsend körzetében. Vizsgálódásuk során a repülőgépes növényvédelem új eljárását próbálták ki. A Repülőgépes Szolgálat műszaki fejlesztési kutatócsoportja ugyanis nemrégiben kísérletezte ki az úgynevezett ROTAM —2, új forgódobos permetezőfejet, amelynek segítségével a szokásosnál apróbb cseppekben nagyobb mennyiségű permetlé

szórhatnak a növényekre. A kísérletező szakemberek arra voltak kíváncsiak, az új eljárást milyen hatással alkalmazhatják például az erdők védelmére.

A vizsgálat idejére érzékeny filmlemezeket helyeztek el a lombok között, hogy ezek segítségével megállapítsák, milyen arányban jut el a védőszer a lombkorona különböző rétegeibe, s egy hektárnyi erdő permetezéséhez mennyi lére van szükség. Az új eljárás adatait ezekben a hetekben értékelik, s ezután hozzák majd nyilvánosságra a kísérlet eredményét. Annyiban már most is biztos, hogy országsszerte érdemes lesz hasznosítani a növényvédelem új módszerét.

Szombathely

Tovább automatizál a MÁV

Száznál több munkaerő szabadul fel a szombathelyi vasúti igazgatóság területén az épülő automatikus biztosító berendezések működésbe lépésével. Ebben az öt éves tervidőszakban 130 kilométer vonal kap automata térközbiztosítót, 13 állomás forgalomirányítót és 119 útkeresztződés fényoszrompót. A felszabaduló váltó-, térköz- és sorompóőröket olyan munkakörökbe osztják be, amelyek a legnagyobb gondot okozzák a négy megye vasúti közlekedését lebonyolító igazgatóságon.

További munkaerő-megtakarítást jelent, hogy az automata biztosító berendezéssel ellátott vonalakon közlekedő tehervonatoknál a mozdonyvezetőn kívül nincs szükség más személyzetre.

Zalaegerszeg

Több lakás a fiatal házásoknak

Zalaegerszegen az éves lakáselosztási névjegyzék összeállításakor külön ügyelnek arra, hogy az épülő lakások 50—65 százalékát fiatal házások kapják. Ezen kívül a különböző állami kedvezmények és vállalati támogatások is segítik az ifjú házások lakásépítését. Így a városban évenként több száz fiatal jut önálló otthonhoz — köztük a Zalaegerszegi Városi Tanács csütörtöki vb-ülésén, ahol a tanács és a vá-

rosi KISZ-bizottság együttműködéséről tárgyaltak. A város KISZ-szervezetei különböző társadalmi munkaakkciókkal viszonozzák a fiatalok támogatását. Az Ifjúság a gyermekekért akció keretében például az utóbbi három évben 900 ezer forintot fizettek be a tanácsnak. Ebben az évben a fiatalok várhatóan 80 ezer óra közhasznú társadalmi munkát teljesítenek a városban.